

Сінокіс

Олександр Мінович

Благодатна пора – літо. Скільки радості отримує людина від того, що проростає на землі. Коли воно пускає перші бруньки, цвіте, зеленіє, червоніє, стигне, наповнюється соком, солодкістю.

Літо – тепло, сонце і трави.

Для сільської людини мого дитинства та юності, літо, крім всіляких задоволень, це ще й багато клопоту, роботи. Картопля, буряки, різна городина, льон, пшениця потребують рук і рук. Немає коли й вгору глянути.

Літо – це завжди заготівля сіна. Корова – наша годувальниця, а їй на довгу зиму треба заготовити не одну копицю, не один віз сіна.

На косовицю батько будить рано. Ще затемна.

Коси поклепані звечора. Поклепана коса ріже наче бритва. Я чув, як батько більше години сидів коло кіс – вицокував леза, аби були тонші, легше гострилися брусом, краще косили. Його молоток ходив по косі, що лежала на залізній бабці в ритмі якогось танцю. Чулося: "цок-цок, цок-цок, цок-цок-цок".

Добрий кусок хліба, з літру молока закидаю в себе сонного і йду до коси.

Сінокіс завжди подалі від села. Кілометрів зо три, а то й більше. Поки дійдеш, сон проходить, мовби й не було.

Перші покоси... В перші години коситься легко. Тільки дзвенить скошена трава під косою. "Вжик, вжик, жик", – вчувається мені. Радію, оглядаючись назад, на рівні рядки мокрої трави.

Батько косить плавно, рівно, ніби грається чи танцює. А я махаю-хизуюся силою. Беру покоси в два рази більші.

Поки роса – трава м'яка, коситься наче співається. Але сонце скоро піднімається вгору, починає припікати й роса невидимо сходить.

Трава стає твердішою. Мої м'язи втомлюються. Косу гострю все частіше й частіше. А покоси мої стають все вужче й вужче, незабаром рівняються з батьковими, а згодом стають ще й меншими ніж у нього.

Високо в небі, прямо над нами висить, не стихає жайворонок. Свіжоскошена трава пахне тисячами запахів. Але втома пересилує всі ранішні втіхи й сприйняття. Хочеться пити.

Вже нічого не бачу та не чую. Думка одна – скоріше б дійти до кінця.

Але до нього ще косити й косити.

Не витримую, на якусь хвилю присідаю на вже теплу землю. А батько собі, як косив, так і косить. Справді, ніби танцює... Селянська виправка й великий досвід беруть своє.

Коли руки стають неначе залізними, натираються нові мозолі, які не сходять у мене щоліта, доставоємось нарешті з полегшенням і задоволенням до межі.

- Ххуг! - каже щось всередині мене.

Витираємо коси від наліпленої трави, закидаємо їх на плечі та гайда додому, відчуваючи одночасно і втому, і задоволення від зробленої ще одної літньої роботи.

Як добре прийти з косовиці, припасти до відра з водою, набраної з нашого колодязя. Холодної і смачної, аби ще й проливалася, обдавала свіжістю груди, руки, обличчя.

П'ю, мов той кінь, довго не можу вгамувати спрагу.

Проте напившись, відчуваю, як вода відразу додає й повертає в тіло міць. Хочеться їсти... А там знову до роботи.

На другий день, після обіду, коли сонце добре висушить наші покоси, треба йти їх перевертати, щоб сіно було сухим з обох сторін.

Немилостиве обіднє сонце не спонукає до роботи. Проникає в мене лінню. Йти не хочеться, але треба... Мені здається, що на цьому "треба" стоїть та стояло село.

- Вставай до роботи, а то взимку не буде що їсти! - часто каже мені мати, застаючи мене влітку лежачим за читанням книжок. - Книжка ж твоя не накормить... Зимою читати будеш!

Підвечір йдемо всією сім'єю збирати сіно в копиці.

Сіно - робота не марка. А ще весела... Ми, а поряд сусіди та все село. Перегукуються, жартують, не віднімаючи з рук грабелів і вил:

- Чого це ви свого діда не взяли до сіна?.. Швидше позагрібали б. А нам би якусь його байку послухати.

- Нехай хату стереже... Нездужає... За байками приходьте на Покрову - тільки свого первачку не забудьте взяти, бо наш дід задарма правити більше не буде. І Галю візьміть, хай до нашої хати звикає, бо в нас і женихи є, і не холодно, як у вашій.

- Галя до вас не піде... Вона собі городського найде... В штанах напрасованих, не те, що у вашого Сірожі.

- Якщо будете так перебирати, ще й на діда нашого зглянетесь! Бо де то тиї городські?.. Ніби вони кожен день поза городами у нас ходять.

- Тримай! Тримай! Держи його! Заїць! Заїць! Гляньте-но - поскакав! От би знаття - взяли б Муху, була б вечерея з зайчатиною.

- Муха такого зайця не візьме... Ви ж її лушпайками кормите, вона й корів не здатна вже завертати. Зайця захотіли! Їх зараз не можна ловити, оштрафують... Хай собі бігають, поки літо.

- Гадюка! Гадюка! Мам, гляньте скоріш - он гадюка шмигнула в сіно!.. Я туди не полізу... Ше вкусить... Я боюся, ма...

- І чого ти боїся, дурненький? То ж вужик. Шо не бачиш - жовті цяточки над очима. Нема чого боятися - не кусається. Вкладай сіно, бо вечір скоро!

- Петя, ти шо вужів боїся?.. От тобі й герой!.. А на восинь же в школу збираїся.

- Ну той шо?

- Як то шо?.. А двояку получиш і встанешся після вроків - додому темно, буде тоді: "той шо".

- Не лякайте мені хлопця!.. Він буде добре вчитися. Нашо йому після тих уроків залишатися?

Мій ровесник, Коля, кидає в гору, на копицю, такі оберемки сіна - двом не підняти. Хизується перед Нінкою. Вона з матір'ю теж кладе копицю. Коли тягнеться з сіном вгору, на вже складену купу, то показує нам з Колею незагорілу, білу смужку своїх "чоколадних" ніг. Після кожного такого руху дівчина обсмикує сукенку - соромливо оглядається. Ми ледь встигаємо відвернутися.

Проте Коліна мати все те бачить:

- Хлопці, ви до сіна прийшли чи на Нінку дивитися?.. Трясця вашій матері, гляньте яка хмара насуває, а вони мов на танцях.

Переглядаємось із Колькою й сміємося. Нінка ще більше соромиться. Її мати свариться, що вділа коротке. Це ще дужче нас веселить.

Після жаркого дня робиться легко, жваво. Якби тільки з тої темносиньчорної хмари, що суне з-за Казенного лісу не вдарив густий літній дощ. Он вже почало десь далеко чути грім.

Всі підганяють одне одного... Робота стає кипіти... Навіть ми з Колькою не відволікаємось на сусідську шоколадку. Якщо дощ промочить сіно, вся наша праця пропаде даремно. Заново треба буде сушити. Добре, коли не задощить декілька днів.

Мати стягує сіно граблями, а ми з батьком носимо на вилах. Копиця росте на очах. Хмара підганяє.

Встигаємо до дощу... А він раптово пустився так, наче хотів нас змити в канаву, що протікала поруч. За хвилину виправ краще будь-якої пралі. Весь денний піт і пил пішов у землю. Стали немов святі.

По добре складеній копиці дощ всередину не затікає, а збігає донизу, ніби по даху. Сіно залишається сухим - батько вміє складати... Радіємо... Встигли до дощу.

Літній дощ, як вискочив раптово з-за лісу, так і сховався. Перестав нас відмивати од гріхів. Через все небо показалася веселка. Небо мовби радіє разом з нами. За те, що ми так працювали-старалися, що не злякалися дощу, що вміємо жити в єднанні з травою, жайворонком, блискавкою й громом.